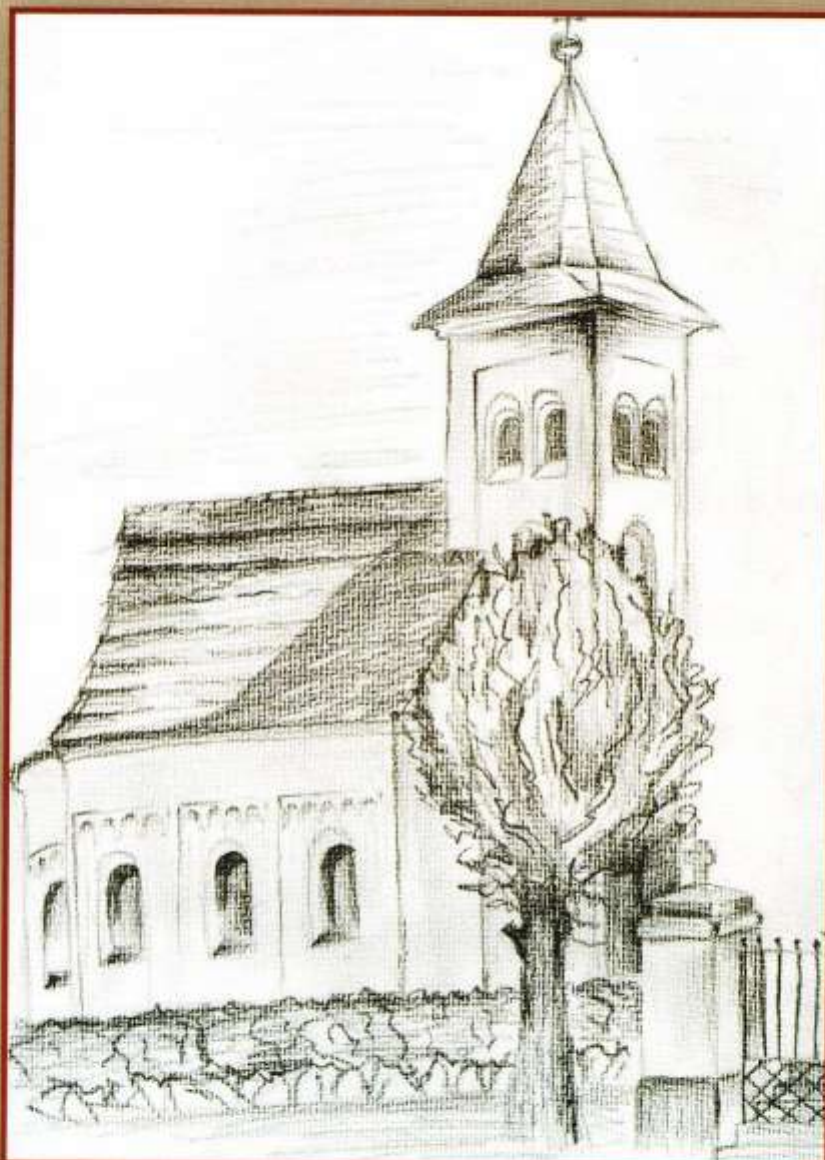

1307 - 2007

**RADIMOVICE
U ŽELČE**

RADIMOVICI
RADIMOVICE
ŽELEČSKÉ RADIMOVICE
RADIMOVICE U ŽELČE

*Vydáno roku 2007 u příležitosti sedmistého výročí nejstarší
písemné zmínky o Radimovicích u Želče.*

Na příštích několika desítkách stránek bych chtěl vyprávět o minulosti jedné obyčejné vesnice, o domech, které ji tvořily a tvoří, o generacích lidí, kteří v ní žili a dosud žijí. Mé vyprávění však není její podrobnou historií, ale jak poznáte sami, pouze útržky z ní.

Ta vesnice se nyní jmenuje Radimovice u Želče.

Vesnice malá, téměř bezvýznamná. Ale přesto je mnoha lidem bližší než místa historicky cennější, než města velká a výstavná. Je jejich domovem, jejich vlastí nejbližší. Tady po staletí stála kolébka předků spojená v jednom kruhu s celým jejich životem i rakví. Nejsem sice jejím rodákem, ale mám důvod mít k ní vřelý vztah. K Radimovicím se vážou mnohé mé vzpomínky a značná část života, jim jsem vděčen za mnohé. Svým vyprávěním jim splácím jen malou část svého dluhu.

PhDr. Jaroslav Hojdar

Počátek historie

Radimovici, Radimovice, Radimovice u Želče, a nebo také Želečské Radimovice. Jednou tak, podruhé trochu jinak, potřetí a počtvrté podobně. Avšak vždy se jedná o stejnou vesnici ležící čtyři kilometry jižně od Tábora v nadmořské výšce kolem 480 metrů.

Dříve než začnu své vyprávění o historii a dnešních dnech Radimovic (v současnosti Radimovic u Želče), musím říci po pravdě, že nikdy v minulosti tato vesnice nehrála žádnou významnou roli širšího dosahu, že se v ní nenarodil nikdo, o kom by psaly učebnice. Až dosud se tu za dlouhá staletí, která uplynula od založení vesnice, vystřídal kolem tří desítek generací radimovických obyvatel. Přišli tu na svět, hráli si, milovali se i nenáviděli, bavili se, a především až do úmoru dřeli na okolních polích skropených potem a někdy i slzami, aby tu na konci života vydechli naposled. Od počátku obce až do dnešních dní se tu narodilo celkem snad kolem tří tisíc lidí.

O téhle vesnici, která těm lidem byla domovem, a o nich samotných, chci vyprávět na příštích stránkách.

Radimovice . . .

Asi se ptáte, kde se vzalo toto jméno naší vesnice, které kromě Radimovic u Želče nese v Čechách dalších pět vesnic a osad (u Touškova, u Českého Dubu, u Jílového, u Pelhřimova a u Tábora). Jak a z čeho vzniklo? Snad je odvozeno od jména jejich domnělého zakladatele, který se jmenoval Radim. Je však zcela možné, že jmenovaný Radim zakladatelem obce vůbec nebyl, ale zato byl praotcem čeledi (rodu), která se podle něho jmenovala Radimovici (čeled' Radimova). Tak – Radimovici – se původně jmenovala i jejich osada. Teprve později na rozlišení jména osady a osadníků byl pro osadu přijat čtvrtý pád jména Radimoviců jako jméno místní – Radimovice.

Avšak odpovědět na otázku, kdy přesně došlo k založení našich Radimovic, není možné. Přesto lze zodpovědně říci, že jejich počátek můžeme se vši pravděpodobností položit do prvních století druhého tisíciletí našeho letopočtu, protože až do desátého století na dnešním Tábořsku předpokládáme pouze rozptýlená obydlí jednotlivých rodů slovanského kmene Doudlebů, kteří se v té době dostali pod panství Čechů a vládu pražských knížat – Přemyslovců. A právě v tom období (a ve stoletích následujících) dochází k pronikavějšímu osídlení našeho kraje a tím k zakládání stálých sídlišť – vesnic.

Rodová společnost se postupně přeměňuje ve společnost feudální s nadvládou velkých vlastníků půdy a se stále tužším poddanstvím prostého lidu.

Biskupské panství

Významným a stále větším vlastníkem půdy se stává katolická církev, ze které postupně vyrostl největší feudál. Starým střediskem církevní moci byla v našem kraji Bechyně, k rozsáhlé državě pražského biskupství tu patřilo vedle Chýnova i panství Týn nad Vltavou. A právě k biskupskému panství týnskému přináležela koncem 13. a na počátku 14. století i vesnice Radimovice. Avšak odkdy byly Radimovice jeho součástí, není známo. O tom se nám žádné písemné zprávy nezachovaly. Známe však přesné datum jeho konce – rok 1307.

Rožmberkové - Příběnice

To bylo tak: Kolem roku 1243 zbudoval Vítek – syn Vítka z Prčice (praotce rodu Rožmberského) na řece Lužnici – jen několik kilometrů západně od Radimovic – nejpevnější jihočeský hrad Příběnice s nedobytnými baštami. Pod hradem vyrostlo městečko stejného jména – Příběnice. Nad město, obehnané hradbami, vyhlížela věž, v místech, kde řeka tvořila půlkruh, rozkládal se rynek, ze strany malšické chránily městečko hluboké příkopy. Ale to ještě nebylo všechno. Nedaleko mocného hradu, spojen s Příběnicemi mostem, stál za řekou hrad druhý. A protože byl menší, byl nazván Příběničky.

Bylo samozřejmé, že zájmy obou mocných feudálů – církve a Rožmberků – se začaly postupně stále více střetávat. Pokud se týkalo týnského církevního panství, nejzranitelnějšími byly ty jeho části a vesnice, které ležely od Týna nejdále, ale zato měly nejbližší k rožmberským Příběnicím. A tak kus po kuse mění panství pražských biskupů v okolí Příběnic svého pána. Jedna vesnice za druhou tu přechází do rukou stále mocnějších Rožmberků. Takový je i osud Radimovic.

Listina z 26. 7. 1307

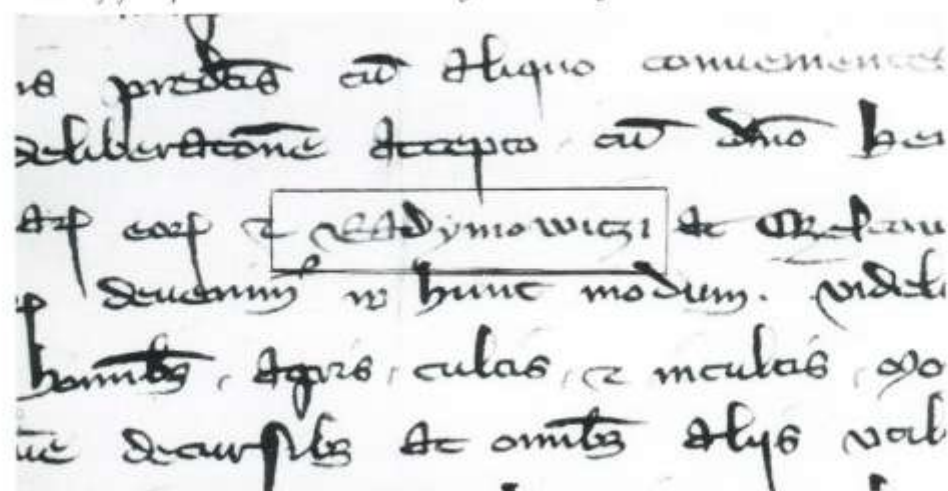
Již zmíněného roku 1307 – 26. července – byla podepsána listina, podle níž pražský biskup Jan IV. učinil s Jindřichem z Rožmberka směnu a postoupil mu biskupské jmění okolo Sepekova, jakož i vesnice Radimovice (Radimovici) a Čelkovice a obdržel od něho hrady Křivsoudov a Herálec. Podíváme-li se na mapu, zjistíme,

že Křivsoudov leží jihozápadně od Dolních Kralovic, Herálec východně od Humpolce.

Dnes po staletích musíme říci, že listina z 26. července 1307 má pro historii Radimovic nesmírný význam. Proč? Především proto, že je nejstarším písemným pramenem, v němž se nám až do dnešních dní jméno Radimovic zachovalo. Do uvedeného roku vlastně žádný písemný doklad o jejich existenci nemáme. Přesto ale je nad vší pochybnost, že vesnice stála již před tímto letopočtem.

Vzhledem k mimořádnému významu latinsky psané listiny z roku 1307 mi dovolu, abych z ní citoval její nejdůležitější pasáže, které se vztahují k naší obci Radimovice (tehdy ještě psané Radimovici):

Pražský biskup Jan vyměňuje některé statky s Jindřichem z Rožmberka, nejvyšším komořím českým. Po poradě s blíže jmenovanými orgány, aniž by to odporovalo kapitule pražské církve, rozhodli jsme se uzavřít smlouvu o výměně našich nemovitostí v Sepekově a jejich příslušenství i osad Radimovice a Čelkovice za nemovitosti zmíněného pana Jindřicha v Křivsoudově a Herálci s jejich příslušenstvím, a to v ten způsob, že pan Jindřich nám dá výměnou hrad Herálec a Křivsoudov s chalupami, lidmi, poli obdělávanými i neobdělávanými, lomy, planinami, lesy, ostružinovými keři, loukami, pastvinami, honitbami, mlýny, řekami, lovišti, rybníky, vodami i vodními proudy a všemi ostatními užitky, právy a jejich příslušenstvím, jež kdysi Ulrich z Křivsoudova měl v držbě, i osadu Zdislavice, kterou Jindřich z Lipé se svými statky držel, to vše za shora uvedené nemovitosti v Sepekově, včetně jejich příslušenství a oběma výše zmíněnými osadami ...

is pcedas ad aliquo conuement
 ziberatone decro ad dno her
 ap cor & Radimowicz & orlam
 p deuenim v hunc modum. videt
 hantib, agris, culas, & meulas, &
 ue decuplis & omibz alijs val

Smlouva z roku 1307 - detail se jménem Radimovic (v rámečku)

Změnou vlastníka Radimovic a Čelkovic v roce 1307 došlo nejen k dalšímu omezení majetku pražského biskupství v naší oblasti, ale i k dalšímu růstu bohatství již tak mocných Rožmberků, jejichž panství se tak dostalo až do těsného sousedství pánů z Ústí (Sezimova Ústí). Obě panství vlastně dělila již jen řeka Lužnice a Tisemenický potok.

Avšak i bohatí Rožmberkové potřebovali peníze. Tuto známou skutečnost potvrzuje i listina z 11. listopadu 1373, podle níž Rožmberkové prodali (spíše zastavili) „od panství příběnického vsi Černkov (Čenkov) a Radimovice spolu s jedním lánem v Malšicích“ klášteru svaté Kláry v Týnci (zříceniny tohoto kláštera se až dosud nacházejí v Panenském Týnci, městysi, ležícím deset kilometrů jihozápadně od Loun). Klášter za Čenkov, Radimovice a jeden lán v Malšicích zaplatil Rožmberkům šest set kop. Podle uvedené smlouvy si Rožmberkové ale vymínili právo obě vsi v budoucnosti pro sebe znovu vykoupit zpět. Avšak tak se stalo až po jedenatřiceti letech – roku 1404. Tohoto roku Oldřich z Rožmberka vyplatil abatyši týneckého kláštera zástavní peníze zpět.

Urbář z r. 1379

Skutečnost, že Radimovice nebyly v letech 1373 až 1404 jeptiškám prodány, ale pouze zastaveny, jasně vyplývá z obsahu významného pramene – z Urbáře zboží Rožmberského z roku 1379. Urbář na šedesáti třech listech malého folia zaznamenává rožmberské statky a má značnou cenu pro poznání jejich zboží ve druhé polovině čtrnáctého století. V urbáři je zápis i o Radimovicích a píše se v něm toto:

Willa Radymowicz continet XVIII laneos, quorum quilibet annuatim solvit per unam marcam et per IIII messors.

Překlad latinského zápisu zní takto:

Ves Radimovice drží 18 lánů, z nichž se každoročně odvádí po jedné hřivně a po čtyřech žencích.

Srovnáváme-li rozlohu půdy Radimovic a okolních rožmberských vesnic, vidíme, že Radimovice s osmnácti lány patřily roku 1379 mezi vesnice středně veliké – spíše ale o něco málo větší.

Pro jasnost dalšího vyprávění a k pochopení majetkových a sociálních poměrů je snad třeba ještě vysvětlit pojem a velikost lánu a strychu: Semeno, které se vyselo na určitou plochu pole, nazývalo se násevkem nebo také výsevkem. Asi 93 litry násevků byl strych (dříve také korec – kořec). Strych tedy byl původně mírou dutou. Teprve potom se poli osetému obilím z jednoho stychu (korce) říkalo též strych. Takovýto strych měřil různě – přibližně však kolem 2.877 m². Šedesát strychů rovnalo se jednomu lánu.

Zde bych chtěl připomenout skutečnost, že výnosy obilí byly tehdy nízké. Přibližně jen 5 – 7 krát větší než násevek. Při posuzování velikosti poddanských hospodářství si však také musíme uvědomit, že každoročně byly osévány přibližně jen dvě třetiny polí, zatímco jedna třetina vždy ležela ladem.

Husitské hnutí

Roku 1404, kdy došlo k vrácení Radimovic klariskami týneckého kláštera Rožmberkům, stojíme nejen na počátku patnáctého století, ale i na počátku období, které vstoupilo do historie pod názvem husitské. A toto období svými událostmi se zcela bezprostředně dotýkalo i samotných Radimovic. I když písemné záznamy se o vztahu Radimovických k revolučním událostem nezmiňují, je samozřejmé, že jejich obyvatelé jimi museli žít téměř denně. Události se totiž odehrávaly v bezprostřední blízkosti vesnice. Kozí Hrádek, který poskytl ochranu a přístřeší Mistru Janu Husovi, leží od Radimovic jen tak daleko, co by „kamenem dohodil“. Proto otázka, zda Radimovičtí patřili mezi Husovy posluchače, je zcela samozřejmá. Odpověď na ni může být, jak se domnívám, jen kladná. A když potom zrevolucionizovaný lid po Husově násilně ukončeném životě putoval na hory (kopce, kde byl bohu blíž), byli tam jistě i Radimovičtí. Myslím si, že mezi těmi, kdož například přišli na památný sraz na hoře Tábor u nedalekých Nemějc, radimovičtí poddaní nechyběli. Když pak v zimě 1419 – 1420 husitská revoluční chudina se shromažďovala a žila v lesích kolem Sezimova Ústí, bylo do jejich shromaždišť z Radimovic jen pouhý skok. A když se v noci z úterka na středu 21. února 1420 husité z okolních lesů vyhnuli, aby dobyli po masopustním veselí spící Sezimovo Ústí, Radimovičtí se o tom dověděli určitě již ráno. Když se husité z dobytého Ústí po měsíci (30. března 1420) vrhli proti tvrzi Sedlec (dnes u Soukeníka), kam se před nimi schoval ústecký pán Oldřich z Ústí, a všechno zničili a všechny pobili, bojovný pokřik byl pravděpodobně slyšet až na radimovickou náves. Do Radimovic

jistě zazněl i ohlas na dobytí Čelkovic, Čekanic, Záchoda (Náchoda) a dalších okolních vesnic tábority. Když husité opustili Ústí a usadili se jen několik kilometrů po proudu Lužnice, aby tu na vysokém ostrohu nad řekou vybudovali své sídlo – Tábor, kde zrušili všechny rozdíly stavů a vyhlásili, že

„mají býti všickni zároveň bratři s sebou a pánův aby nebylo, a jeden druhému aby poddán nebyl,“

je možné, že mezi prvními budovateli Tábora byli snad i poddaní z Radimovic, i když písemné zprávy o tom nic nepovídají. Uvádějí mezi nimi sice jména usedlých ze sousedních vesnic – Slap, Malšic, Dražiček, Třebelic ... Radimovické však nikoli. Ale písemné záznamy nemusí (ale mohou) být úplně přesné.

Panství Tábora 1420 - 1437

Obyvatel Radimovic se ale bezprostředně dotkl 13. listopad 1420. Toho dne totiž táborité dobyli Příběnice, kde Oldřich z Rožmberka od září věznil jednoho z nejvýznamnějších husitských kněží Václava Korandu a osvobodili ho. Táboři obsadili dosud nikým nedobyté příběnické hrady a drželi je po dobu příštích sedmnácti roků. Spolu s oběma hrady do rukou Tábořských přešla i panství k Příběnicům příslušející. Táboři od lidí až dosud poddaných Rožmberkům brali nyní sami úroky a užitky. Tedy i radimovičtí poddaní byli od roku 1420 poddanými Tábora.

A právě z této doby pochází písemný záznam, který odpovídá na otázky, které nás zajímají asi všechny: Kolik bylo v té době v Radimovicích domů a kolik v nich tehdy žilo obyvatel? Na obě otázky částečně odpovídá úroční rejstřík z roku 1433.

Protože ale předpokládám, že většina čtenářů těchto dějin Radimovic by originál záznamu z roku 1433 přečetla pouze s obtížemi, uvádím dále jeho přepis doplněný vysvětlivkami:

Radimowice per XXXVIII

Waczlaw Judex II lan LVII gs

Martin swik XV Gs idem XXIII Gs dedit XII gs

Stepan I ½ la L gs

Hawel Krupov sin

S. Gali XXI ½

Dt LXXVI ½ - Gs id. D

Ondrzieg Sierek II lan XX Gs d. XX Gs te XX

Pawel tunc matrimus de tabor

Mikess XXXIIII Gs XIII Gs
Siechut I la XIX Gs XIX Gs
Matieg Krupow zet I la XX Gs
Ondrak ½ lan XIX Gs

Vysvětlivky:

Lan, la = laneus (lán = plošná míra)

Dt, D, d = dedít

per = skrze, přes, po, v, za

Gs, gs = groš

tunc = tehdy, tenkrát

matrimus = kdo má ještě matku na živu

Ze záznamu rejstříku usuzuji, že v roce 1433 bylo v Radimovicích asi devět až deset poddanských usedlostí. Jména v rejstříku jsou uváděna pouze jmény křestními proto, že v té době většina poddaných příjmení ještě neměla. Ta se vyvinula teprve v pozdějších dobách.

Pokud jste si všimli, počet poddanských stavení neuvádím přesně, ale naopak říkám, že v Radimovicích jich bylo devět až deset. Částečně totiž pochybuji o Pawlovi, o němž zkratky zápisu patrně pouze naznačují, že jde o poddaného z Radimovic, který má matku z Tábora, ale nic víc.

Za jmény radimovických osedlých je většinou uveden údaj o velikosti hospodářství (lány) a o výši peněžní částky (groše), kterou jsou jednotliví poddaní povinni platit vrchnosti jako dědičný úrok, respektive ho již zaplatili.

Latinské slovo „Judex“ napsané za Václavovým jménem nám sděluje, že tento muž byl v té době radimovickým rychtářem. Václav platil vrchnosti 57 grošů úroku a byl hospodářem na dosti velkém gruntu (měl dva lány).

Výše uvedený záznam v rejstříku z roku 1433 sice neuvádí přesný počet radimovických obyvatel, ale z jeho údajů si ho můžeme domyslet. Uvážíme-li totiž, že na jedné usedlosti žila jedna rodina, která tehdy měla průměrně pět až sedm členů, pak zjistíme, že v Radimovicích žilo přibližně asi padesát až sedmdesát obyvatel – poddaných. Tímto počtem obyvatel se tehdy Radimovice řadily k průměrně velkým vesnicím.

Husitská tradice

Období husitského revolučního hnutí nebylo pro poddaný lid vesnic okolo Tábora lehké. Bylo tomu tak i proto, že pro ně byl Tábor jejich vrchností vymáhající na nich plnění poddanských povinností. Avšak prostý lid k husitům a k jejich vojevůdcům choval po celá další staletí úctu a obdiv. Jejich památku se ani církvi ani vrchnosti nepodařilo vykořenit. Dokazuje to na příklad i pověst, která se v Radimovicích tradovala ještě na konci devatenáctého století. Podle této pověsti prý sám Jan Žižka z Trocnova ztratil v Radimovicích svůj palcát. Fantazie Radimovických a především jejich vztah k husitům šly tak daleko, že se potom z generace na generaci „potvrzovala“ pravdivost výše uvedené pověsti o ztraceném Žižkově palcátu tvrzením, že tento v Radimovicích ztracený odznak hodnosti slepého hejtmana byl pak při výlovu rybníka na jeho dně skutečně nalezen. Realita však říká, že žádný palcát, údajně nalezený v Radimovicích, nikde se nezachoval. Je též pravděpodobné, že Žižka v Radimovicích nikdy ani nebyl. I když jeho tažení v čele husitských vojsk v blízkém okolí naší obce nejen nelze vyloučit, ale je naopak zcela možné.

Opět Rožmberkové - Choustník

V roce 1437 panství Tábora nad Radimovicemi skončilo. Toho roku totiž došlo k uzavření dohody mezi táborskou obcí a Oldřichem z Rožmberka o vrácení příběnického panství Rožmberkům, při čemž se Oldřich ve smlouvě zavázal ke splnění podmínky Tábořských: zboření obou příběnických hradů a městečka pod nimi vystavěného. Táborští se tak snažili o zlikvidování nebezpečí, které by městu z pevného hradu neustále od Rožmberků hrozilo. Oldřich podmínku Tábora skutečně neprodleně splnil. Od té doby se Příběnice a Příběničky připomínají pouze jako zbořeniště a také městečko zůstalo od těch časů pusté. I Tábor splnil podepsanou úmluvu a Rožmberkům předal příběnické panství, na kterém hospodařil od roku 1420. V roce 1437 se tedy i radimovičtí poddaní stávají znovu poddanými rožmberskými. Po rozboření Příběnic celé příběnické panství připadlo k úřadu choustnickému, avšak i nadále toto rožmberské zboží neslo název zboží příběnického.

Od roku 1437 tedy byly důchody i z Radimovic odváděny na Choustník. Hrad Choustník v té době patřil k velkým a mocným hradům. Již roku 1322 jej získal pro sebe koupí Petr z Rožmberka. V dobách husitských odtud Rožmberkové vedli tuhé

boje s kališníky. Mír mezi Tábořem a Rožmberky však nenastal ani po podepsání smlouvy z roku 1437. Choustnický hrad byl v tomto boji pro Rožmberky významným centrem až do roku 1452. Tábor a Rožmberkové si vzájemně přepadali vesnice a statky, ale jejich soupeřením trpěl především poddaný lid okolních vesnic.

Druhá polovina patnáctého století znamená pro radimovické poddané vystřídání několikrát vrchnosti. Nejmladší syn Oldřicha z Rožmberka, Jan, který převzal vládu nad rozsáhlým rodovým panstvím roku 1457, v příštích letech značné množství vesnic zastavil. Již roku 1459 prodal různým zájemcům platy v mnoha svých vesnicích, mezi kterými byly i Radimovice. Platy zdejších poddaných, stejně jako poddaných ze Všehlap, Bečic, Třebelic, Dudova, Černkova (Čenkova), Obory, Libějic a Lhoty prodal kutnohorskému měšťanu Ondřeji Načeradskému a jeho bratrovi Řehořovi. Obdobně byly poddanské platy ve jmenovaných vesnicích zastavovány v letech 1469, 1471 a 1483. Roku 1488 Rožmberk platy v uvedených vesnicích (i v Radimovicích) zastavil Elišce z Poříčí a roku následujícího (1489) Janu Kapounovi ze Svojkova a jeho manželce Kateřině z Čechtic.

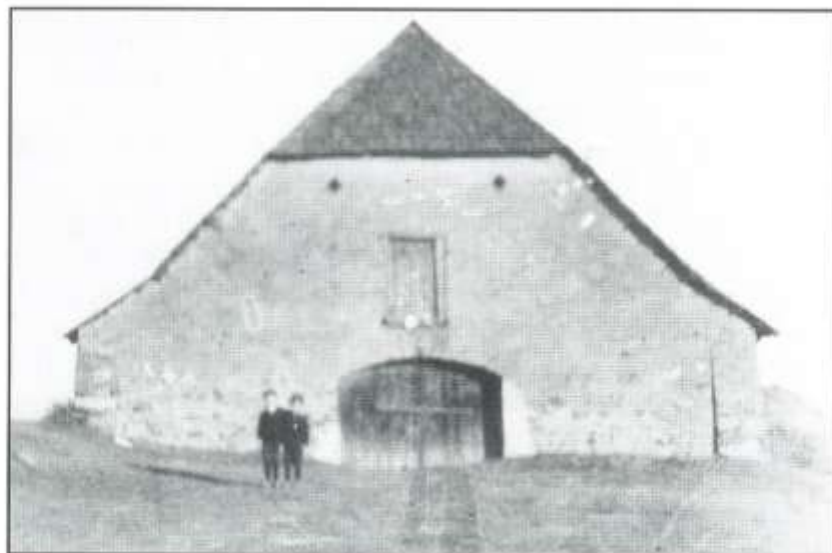
Želečské panství

Na počátku šestnáctého století pak došlo k důležité události, která po více než čtyři sta let měla vliv na utváření života radimovických obyvatel. Navíc dala názvu vesnice jeho druhou část, v níž zaznívá jméno obce Želče vzdálené osm kilometrů na jih od Radimovic. Jak se to stalo? Jednoduše: Roku 1507 koupil Želeč vladyka Mikuláš Španovský z Lisova, jehož rod odvozoval své jméno od vesnice Lisov u Stodu v západních Čechách, kde jeho předkové snad měli kořeny svého původu. Brzy po koupi Želče získal Mikuláš Španovský od Jana z Rožmberka platy z několika vesnic, které až dosud patřily k panství příběnickému. Jednalo se o Bečice, Třebelice, Dudov, Radimovice, Lhotku, Čenkov, Oboru a Libějice. Uvedené vesnice pak zůstaly (asi od r. 1509) součástí želečského panství až do jeho rozpadu v polovině 19. století. Tedy po dobu celých tří set čtyřiceti let.

Avšak uprostřed šestnáctého století opět dochází ke změně vrchnosti. Roku 1550 od Oldřicha Španovského z Lisova koupili želečské panství poručníci mladého Viléma z Rožmberka a zaplatili mu za ně 6.532 kop českých grošů. Touto koupí Rožmberkové znovu získali „tvrz Želeč s dvorem a vesnicí, Dubicí – ves pustou, Skalici,

Hlavatce, Bezděčín, Podole, Zhoř, Vyhnanice, Lhotu, Skřejšovice, Dudov, Všechlapy, Třebelice, Čenkov, Bečice, Lhotku, Radimovice a Oboru". Roku 1561 Vilém své želečské panství, jak dokládají historické prameny, rozšířil koupí radimovického dvora.

Ale pak – roku 1565 – želečské panství mění opět svého pána. Vilém z Rožmberka ho totiž předal spolu s panstvím Choustník, Soběslav a Vimperk svému bratrovi Petru Vokovi. Pravděpodobně v tomto období vlády Petra Voka byl v Radimovicích vystavěn nový dvůr a nový ovčín. Radimovický dvůr, tehdy jeden ze čtyř rožmberských dvorů na želečském panství, stál na pokraji vesnice a teprve v těsné blízkosti za ním se rozkládaly nevelké poddanské usedlosti, kterých v té době bylo v Radimovicích sedm, možná o jednu až dvě více. Z budov rožmberského dvora se dřevěný špýchar zachoval až do poloviny dvacátého století. Stejně jako špýchar, i panský ovčín přetrval téměř čtyři století. Ovčín nechali rožmberští úředníci vybudovat za vesnicí na pokraji luk a pastvin, které se v těchto místech – severně od Radimovic – rozkládaly. Pole orná se táhla většinou asi za dvorem a staveními poddaných směrem ke Zhoří a Lomu (tehdy Lomy). Když pak v devatenáctém a ve dvacátém století se Radimovice rozrůstaly a jejich domy se přiblížily až k ovčínu, došlo roku 1931 k jeho zbourání a na jeho místě byl postaven dům číslo 55. Hostinec vzniklý v blízkosti tak oprávněně získal název, který se používal ještě nedávno – „Na Ovčíně“.

Radimovický ovčín z konce 16. století

Šternberkové r. 1596

Když roku 1592 Vilém z Rožmberka zemřel, zdědil po něm bratr Petr Vok nejen celý zbytek rožmberského panství, ale i velké dluhy, na kterých se sám značným dílem podílel. K jejich zaplacení začal Petr Vok panství kus po kuse rozprodávat. Statek po statku, vesnici po vesnici, panství po panství. Tak roku 1596 došlo i na panství Bechyni a Želeč, které prodal smlouvou z 8. října Adamovi ze Šternberka na Sedlci za 118.176 kop míšenských. Šternberkové pak sídlili na Bechyni a odtud vládli želečskému panství, tedy i Radimovickým, po dobu příštích jedenaosmdesáti roků. Tento starý šlechtický rod přijal své jméno od hradu Šternberk, který si kdysi dal vybudovat na řece Sázavě. V Bechyni sídlily tři šternberské generace: Již jmenovaný Adam, který Bechyni a Želeč koupil od Petra Voka roku 1596, pak jeho syn František, kterému otec zanechal nejen Bechyni se Želčí, ale i Sedlec, Horažďovice, Libochovice a Budyni. Od Františka Bechyni se Želčí zdědil Jan Norbert, jenž byl jedním ze tří jeho synů.

Třicetiletá válka 1618 - 1648

Éra vlády Šternberků patří mezi nejtíživější. Je obdobím povstání českých stavů proti Habsburkům, obdobím třicetileté války a doby temna, které po bělohorské porážce (8.11. 1620) lehlo na českou zemi. Již počátek povstání českých stavů a jejich odboje proti habsburskému císaři přináší především na český jih pohromu a trápení, které jsou výsledkem vojenských střetnutí nepřátelských vojsk, jejich drancování měst a vesnic, na kterém se podílela vojska oboje – česká stavovská i habsburská. Tedy ani stavové čeští k ochraně lidu nepřispěli a sami lid hubili a olupovali. To potvrzuje bezohlednost, které ze strany českých vojsk byli podrobeni i poddaní v Radimovicích. Stalo se totiž, že v únoru 1619 vtrhli do Radimovic a do Lomu (tehdy Lomy) stavovští vojáci, lidu tu pobrali šatstvo a jiné věci, které pak v Táboře prodávali téměř jen za kus chleba, jak o tom podával v Táboře stížnost bechyňský správce Ondřej Holušícký.

V roce 1619 byl od vojáků „zedrán“ i nedaleký dvůr Pracov. O tomto dvoře si později povíme více, ale zatím bych chtěl vzpomenout jen tolik, že po opravě byl Pracov ve druhé polovině čtyřicátých let 17. století od vojáků znovu zpustošen a vypálen. A jestliže tedy loupežná vojska přitáhla až k Pracovu, nevyhnula se jistě předtím ani Radimovicím. Na jejich přítomnost asi Radimovičtí dlouho potom nezapomněli.

Berní rula

Tricetiletá válka těžce zasáhla celou naši zemi. Zvláště kraj jižních Čech byl ze značné části přeměněn ve spáleniště a rozvaliny, mnoho lidí zahynulo, část půdy tu potom dlouhá desetiletí ležela ladem, protože nebylo nikoho, kdo by ji obdělával. Na zbývající poddané bylo i proto uvaleno těžké břemeno povinností.

Aby většinou nová cizácká katolická šlechta a habsburský stát mohly výši poddanských povinností a berní určit co nejpřesněji, musely především zavést pořádek do evidence poddaných, jejich majetku, hlavně však půdy. Tím přicházíme k roku 1654, kdy byl proveden soupis venkovského a městského obyvatelstva a jeho majetkového a sociálního složení, který se nazývá berní rula. Berní rula zařadila všechno poplatné vesnické obyvatelstvo do tří kategorií: rolníci (sedláci), chalupníci, zahradníci (domkáři).

Rolníci – sedláci – hospodařili na gruntech s 15 až 100 strychy (ale i více) polí, menší rozlohy obhospodařovali chalupníci a ještě menší zahradníci. Bezzemci v rule uvedeni nejsou. Oni a zahradníci hledali obživu ve službě u pána nebo u velkých sedláků.

Tolik o berní rule všeobecně. Nás však zajímá především to, jak berní rula zařadila – klasifikovala jednotlivé poddané v Radimovicích. Zapsala o nich následující údaje.

<i>Pavel Hojava</i>	40 strychů
<i>Martin Makoč</i>	60 strychů
<i>Václav Zeman</i>	40 strychů
<i>Jiřík Pánek</i>	40 strychů
<i>Jakub Dušek</i>	70 strychů
<i>Jakub Kubka</i>	55 strychů
<i>Martin Reythar</i>	12 strychů (chalupa)

Podle sumáře berní ruly bylo v Radimovicích poddanými obhospodařováno 317 strychů, Radimovičtí chovali 25 volů, 21 krav, 18 jalovic, 10 ovcí, 14 sviní. Z toho vyplývá, že v Radimovicích v té době nebyl chován ani jeden kůň a že k tahu byli užíváni pouze voli a krávy.

Z berní ruly se též dovíme, že Martinovi Makočovi patřilo 10 strychů „lesíka“.

Komise, která Radimovicemi procházela a vše sepisovala, o zdejších poddaných souhrnně napsala: „Tito dobře stojí, půda dobrá, žitná.“ Pouze o gruntu Jakuba Kubky je v berní rule napsáno: „Zkažený na živnosti. Dům zkažený.“ Můžeme se důvodně domnívat,

že Kubkovo selské stavení bylo zcela zruinováno a vypáleno pravděpodobně vojáky, kteří tudy prošli před několika roky v době třicetileté války.

Zcela v souladu se sumářem berní ruly můžeme tedy zrekapitulovat, že v roce 1654 bylo v Radimovicích pět selských gruntů obsazených, jeden byl pustý a v obci hospodařil jeden chalupník.

Ohně

Z dalších dochovaných zápisů z té doby se dovídáme, že 30. 3. 1664 grunt Duškův vyhořel a že totéž o osm roků později (r. 1675) postihlo grunt Makočův.

Pokud jde o požáry, které tehdy byly častými návštěvníky vesnických a městských chalup, dvorů a domů, přicházely často i do Radimovic. Oheň pro ukojení své nenasytnosti nacházel ve vesnicích mnoho příležitostí: domy byly částečně dřevěné, střechy doškové, příbytky byly vytápěny a osvětlovány otevřeným ohněm (krbem a loučí), svou roli hrála i nevelká vzdálenost mezi jednotlivými staveními ... Stačila jiskra zalétlá na doškovou (slaměnou) krytinu a vítr, který při požárech vždy vzniká, roznášel oheň ze střechy na střechu.

Lobkovicové r. 1677

Pak přišel rok 1677. S jeho koncem končí i šternberské panování nad želečským panstvím. Smlouvou ze 14. prosince 1677 přešlo do majetku jiného známého šlechtického rodu – Lobkoviců, kteří je koupili za 160.000 zlatých rýnských. Lobkovicové pak panství rozšířili o plánský statek (Strkov).

Bylo zcela samozřejmé, že při příležitosti prodeje a koupě panství vrchnost dbala na řádný soupis veškerého movitého a nemovitého majetku, který k panství příslušel. Zkrátka nekupovala zajíce v pytli. A protože důležitou součástí každého panství byli poddaní se svými povinnostmi vůči své vrchnosti, byly při prodeji a koupě panství zhotovovány i urbáře, v nichž právě tyto povinnosti poddaných byly zapsány, aby nový majitel panství věděl, čím jsou jednotliví poddaní povinni. Tak tomu bylo i roku 1677 na panství želečském. V urbáři, který toho roku byl napsán, jsou uvedeny i selské grundy a chalupy v Radimovicích. Selských gruntů tu bylo tehdy šest, chalupy pouze dvě. Byly zapsány takto:

Grunty:

<i>Jakuba Kubky</i>	<i>1 a půl lánu</i>
<i>Martina Makoče</i>	<i>2 lány</i>
<i>Václava Zemana</i>	<i>1 lán</i>
<i>Jiřika Pánka</i>	<i>1 lán</i>
<i>Pavla Hojavy</i>	<i>1 lán</i>
<i>Jakuba Duška</i>	<i>2 lány</i>

Chalupy:

Novotnýho
Martina Rejthara

Citovaný urbář nám však také říká, kdo na jmenovaných gruntech v roce 1677 právě hospodaří:

Na gruntu Jakuba Kubky hospodaří Jakub Kubka.
Na gruntu Martina Makoče hospodaří Pavel Makoč.
Na gruntu Václava Zemana hospodaří Václav Zeman.
Na gruntu Jiřika Pánka hospodaří Václav Pánek.
Na gruntu Pavla Hojavy hospodaří Pavel Hojava.
Na gruntu Jakuba Duška hospodaří Jiřík Dušek.
Na chalupě Novotnýho hospodaří Václav Novotný.
Na chalupě Martina Rejthara hospodaří Ondřej Kukla.

Každý, kdo zná Radimovice, ví, že jména uvedených usedlostí se zde mezi lidmi udržela až dodnes. Ještě nyní místní vědí, kde je tu „u Makočů, Zemanů, Pánků, Hojavů, Dušků a Kuklů“, i když žádné z těchto jmen nemá již dávno živého nositele. Ale, abychom jednotlivé grunty a chalupy, které stály v Radimovicích v roce 1677, určili přesně, řekněme si u nich popisná čísla, přidělená jim ale až v 18. století. Čísla byla totiž přidělována tak, že se jednotkou začalo ve dvoře, číslo 2 obdržel sousední grunt Dušků (ještě dnes „u Dušků“), číslo 3 dostala chalupa Rejtharova s hospodářem Kuklou (ještě dnes „u Kuklů“), číslo 4 byla podružská chalupa Hojavova, číslo 5 grunt Hojavů (ještě dnes „u Hojavů“), číslo 6 chalupa Novotnýho (proto ještě dnes „u Chalupníků“), číslo 7 grunt Kubky, č. 8 podružská chalupa, číslo 9 grunt Pánků (ještě dnes „u Pánků“), číslo 10 grunt Zemana (ještě dnes „u Zemanů“), číslo 11 podružská chalupa Zemanova, číslo 12 kovárna, číslo 13 snad podružská chalupa, číslo 14 grunt Makoče (ještě dnes „u Makočů“). Myslím, že je třeba ještě si vysvětlit pojem

podružských chalup: Jejich majiteli byli vlastníci sousedních selských gruntů a bydleli v nich výměnkáři, majitelovi sourozenci a jiní příbuzní nebo podruzi.

Nyní ale musím říci jednu důležitou věc, která mnoha lidem asi není známa: Ještě v celém sedmnáctém, a velmi často i na počátku osmnáctého století, lidé svá příjmení získávali od svých chalup či od svých selských gruntů (dvorů). Chalupy a grunty s půdou byly totiž pro tehdejší lidi a jejich život rozhodující. Byly rozhodující i pro vrchnosti a stát, které daně, dávky, robotní povinnosti ... rozepisovaly na chalupy a selské grunty. Proto každý, kdo na nich sídlil a hospodařil, nesl oficiálně jejich jméno. Toto jméno pak přijímali synové a dcery, kteří se na těchto chalupách a gruntech hospodářům rodili, a ztráceli ho, když se vdaly či přiženili jinam. Pak přebírali jména těch gruntů a chalup, na které přicházeli. (Tak třeba Makočové, kteří později v Radimovicích hospodařili na gruntu Martina Makoče, nemuseli být Martinovi potomci, a tudíž se před příchodem na Makočův grunt mohli jmenovat úplně jinak. Stejně tomu mohlo být i u jiných hospodářů na jiných radimovických selských gruntech a chalupách).

Selské povstání r. 1738

Jak již jsme si pověděli, období po třicetileté válce a ještě téměř celé 18. století, bylo naplněno útlakem poddaných, bezprávím a až nesnesitelnými povinnostmi vůči vrchnosti, státu a církvi. Je proto pochopitelné, že se poddaní čas od času zvedali k odporu a docházelo k jejich povstání proti vrchnosti. Svědkem povstání selského lidu se v našem okolí roku 1738 staly Borotínsko, Miličínsko, Mladovožicko a také panství želečské. Tehdy totiž císař Karel vydal patent, jímž se částečně zmenšila k neunesení těžká míra robotních povinností, ale vrchnost císařského patentu nedbala a často ho ani nezveřejnila. To vedlo k tajně rozšiřovaným zprávám mezi poddanými, které dokonce pravily, že roboty byla zrušena. Tak se stalo i na želečském panství. V té době se vrátil z mnohaleté vojenské povinnosti u kanonýrů Fiala ze Želče. Vyprávěl doma mezi svými sousedy a na tajných schůzkách mezi poddanými ostatních vesnic to, co na vojně slyšel – že roboty „padla“. Jeho zprávy se rychle roznesly po celém panství. Výsledkem bylo odepření poslušnosti k vrchnosti a odmítnutí vykonávat robotu. V čele poddaných stál již jmenovaný želečský Fiala, jeho soudruhy byli Jakub Boháč z Maršova, Cícha ze Skrýchova a další. Rebelie

poddaných panstvo zle pobouřila, a proto na ně povolala setninu granátníků. Fiala byl uvězněn a odvezen do Prahy k soudu. Posléze však byl propuštěn. V jakém rozsahu se rebelie zúčastnili poddaní z Radimovic, nevíme. Myslím si však, že stranou nestáli – stejně jako poddaní ostatních vesnic želečského panství.

Brzy potom – r. 1740 – je Tábořsko postiženo příchodem bavorského a francouzského vojska, za čtyři roky nato přicházejí se svým vojskem Prusové. A příchod jakéhokoli vojska znamenal pro lid kraje, kterým vojsko táhlo, jen násilí, zvětšení bídy a trápení.

Tereziánský katastr r. 1757

Polovina osmnáctého století je dobou panování císařovny Marie Terezie a zavádění některých reforem, mezi nimi reformy správní.

Roku 1751 dochází proto i ke změnám sídel některých krajů. Tak například je zrušen velký kraj Bechyňský, ke kterému až dosud patřily i Radimovice, a je rozdělen na kraje dva: Budějovický a nově vzniklý kraj Tábořský. Radimovice samozřejmě připadly ke kraji Tábořskému.

Pořádek je zaváděn i do evidence rustikálu (hospodářství poddaných), robotních povinností, a dominikálu (hospodářství vrchnostenská). Proto je realizován tak zvaný Tereziánský katastr, ukončený roku 1757, v němž jsou zaznamenány výše jmenované údaje. Podle Tereziánského katastru patřilo k želečskému panství těchto dvacet osm obcí a osad:

Želeč, Třebíště, Bezděčín, Hlavatce, Obora, Hlavatečky, Skrýchov, Třebelice, Malšice, Bečice, Dobřejice, Čenkov, Libějice, Radimovice, Větrovy, Zhoř, Maršov, Lom, Ústrašice, Podolí, Dražičky, Slapy, Hnojná Lhotka, Planá nad Lužnicí, Košice, Doubí, Turovec a Strkov.

Nás ale především zajímá, co říká Tereziánský katastr o Radimovicích, které nazývá Raděmovice. Bylo zde devět hospodářů, rozdělených podle „polí orných“ následovně:

do 5	strychů	- 0
5 – 15	strychů	- 2 hospodáři (chalupníci)
15 – 30	strychů	- 0
30 – 60	strychů	- 5 hospodářů (sedláků)
přes 60	strychů	- 2 hospodáři (sedláci)

Devět výše uvedených radimovických poddanských hospodářství (rustikál) mělo celkem tuto půdu: pole 392 strychy, pastviny 136 strychů, louky 26 strychů, lada 26 strychů, lesy 0.

Ve fasi jsou zapsáni i dva pastýři. Z nich byl jeden obecní a jeden panský. Pokud jde o dominikál – půdu vrchnostenskou – je Tereziánským katastrem v Radimovicích rozdělen takto: pole 300 strychů, pastviny 11 strychů, lada 30 strychů, deputátní – pole 10 strychů, činžovní – pole 94 strychů, louky celkem 61 vozů.

Ze srovnání rustikálu a dominikálu vidíme, že přibližně polovinu půdy v Radimovicích tehdy obhospodařoval panský dvůr, přičemž na poddané připadla polovina druhá.

Malšická fara - r. 1737

Roku 1737 dochází v životě radimovických obyvatel k dosti významné události. Toho roku je totiž v Malšicích znovuzřízena fara, která byla po třicetileté válce přidělena k Bechyni a od roku 1678 k Plané nad Lužnicí. Tehdy, kdy téměř veškeré obyvatelstvo bylo věřící, kdy církev měla velkou moc nejen duchovní, ale i materiální, je to pro Radimovické změna dosti značná. A tak od roku 1737 jsou radimovičtí občané křtěni nikoli v Plané, ale v Malšicích, v malšickém kostele uzavírají svá manželství, na malšickém hřbitově jsou po dobu téměř dvou set roků pohřbíváni.

Spolu s Radimovickými byly k malšickému kostelu přiřazeny: *Malšice, Dobřejice, Bečice, Čenkov, Třebelice, Libějice, Dudov, Skřýchov, Obora, Maršov, Lom, Slapy, Dražičky, Hnojná Lhotka, Rybárna, U Marků, Bejšovcův mlýn, Větrovy, Červený dvůr.*

V uvedených vesnicích a dvorech tehdy žilo celkem pouze 1.025 duší (roku 1717 1.071 duší). Pro srovnání se současností bych chtěl uvést, že ve jmenovaných vesnicích v roce 1970 žilo kolem 3.160 obyvatel. Tedy asi třikrát více než před dvěma a půl stoletími.

Při této příležitosti bych chtěl říci několik vět o délce života, který byl v minulosti podstatně kratší než dnes. Padesátiletí lidé byli nazýváni starými a ve skutečnosti již starými byli. Jak se můžeme dočíst v matrikách zemřelých z konce 18. století, lidé ve stáří kolem šedesáti roků umírali „věkem“. Z narozených dětí početných rodin jich zůstávalo naživu jen několik, mnoho lidí umíralo již v mládí. A tak tedy značná část populace se vůbec dál nerozmnožovala – neměla potomky. K tomu přispívaly především nemoci, dřina, často hlad a bída, téměř neexistující lékařská péče, která pro mnoho lidí byla nedosažitelná a navíc byla ještě na značně nízké vědecké úrovni.

Neúroda 1771 - 1773

Jestliže život poddaných a chudiny byl od narození až do smrti provázen nedostatkem a strádáním, pak léta 1771 až 1773 byla na Tábořsku léty neúrody, hladu a moru. Na kost vyhublí lidé se nemohli dočkat žní a hnání trýznivým hladem řezali ještě nedozrálé obilní klasy, na chléb mleli oves, živili se kopřivami, lebedou, šťovíkem. Z této potravy dostávali zimnici, na kterou pak umírali. V příštím roce padali již jako mouchy a umírali leckde mimo domov. Na místě, kde byli nelezenci, byli i pohřbíváni. Ti nejchudší utíkali z vesnic do města, kde ale nebylo lépe. Ve třetím roce se přidružil úhyn dobytka a velké krupobití. Trvalo dlouho, než se lid z pohromy aspoň trochu sebral a zotavil.

V té době (kolem roku 1770) hospodařilo v Radimovicích následujících devět poddaných sedláků a chalupníků se svými rodinami: Pavel Kubka, Martin Makoč, Pavel Zeman, Vít Pánek, Jiří Hojava, Vojtěch Dušek, Václav Jahoda (na chalupě Novotného), Jakub Kukla (chalupa č. 3), Josef Novák (chalupa č. 13?).

Pohled na výše uvedená jména nám říká, že se v Radimovicích za posledních sto letů (od roku 1677 do roku 1770) mnoho nezměnilo. Přibyla pouze jedna jediná zemědělská usedlost. Vesnice se tedy rozrostla z osmi poddanských hospodářství na devět. Ale tuhle skutečnost jsme již mohli vidět v tabulce Tereziánského katastru z roku 1757.

Kromě sedláků a chalupníků s jejich rodinami v Radimovicích žili i ti, kdož pracovali na místním panském dvoře a též u některých sedláků. Pasáci, čeledíni, kočí a služky patřili i tady k nejchudším ve vsi, jak bylo tehdy všeobecným jevem.

Radimovická škola

Nyní snad je čas povědět si něco o vzdělanostní úrovni venkovských lidí všeobecně a v Radimovicích zvlášť. Z generace na generaci přecházely vědomosti především o přírodě, v jejímž spojení lidé od narození až do smrti žili, mladí od starých přebírali znalosti a praktické zkušenosti z práce v zemědělství, rodiče a prarodiče svým potomkům sdělovali zážitky ze svého života i ze života předků. Součástí soužití generací bylo i vyprávění pověstí z minulosti českého národa. Tak tomu bylo i v Radimovicích. Téměř veškeré obyvatelstvo neumělo číst ani psát.

Situace se začínala měnit až po roce 1774, kdy císařovna Marie Terezie svým školským řádem uzákonila povinnou školní docházku

pro všechny děti od šesti do dvanácti roků do jedno- až dvoutřídních škol s výukou náboženství, čtení, psaní, počtů a základů domácího hospodaření. Taková škola vznikla i v Radimovicích. Kdy se tak stalo, nevím a nikde to ani není zaznamenáno. Zachoval se však zápis – fase z roku 1790, který nám o radimovické škole podává zajímavé údaje. Z fasí se mimo jiné dovídáme, že kromě Radimovic byly tehdy na želečském panství školy v dalších čtyřech vesnicích: v Hlavatcích, Košicích, Malšicích a v Plané nad Lužnicí. Radimovickou školu v roce 1790 navštěvovalo celkem 84 žáků, z toho 41 chlapců a 43 děvčat. Všechny učil pouze jeden učitel. V té době totiž předpisy určovaly na učitele až 120 žáků v jedné třídě.

Ze kterých vesnic do radimovické školy děti docházely, jsem nezjistil. Domnívám se však, že kromě z Radimovic byly též z Větrov, Slap, Libějic a pravděpodobně z Dražiček. Usuzuji tak z předpisu, který určoval, že školy mají být dětem vzdáleny do půl hodiny chůze.

Tak jako velká většina škol v té době ani škola v Radimovicích svoji budovu neměla. (V Tábořském kraji ji mělo pouze 13 procent škol.) Žáci se proto k vyučování scházeli v jednotlivých radimovických hospodářstvích a občas za pomoci učitele vzali tabuli na ramena a přestěhovali se do některé z okolních vesnic.

Školu vydržovaly vesnice, ze kterých děti do školy docházely. Také žáci museli přispívat na plat učitele – platili školné, které od rodičů týdně vybíral starosta. Rodiče platili nejvíce na tři děti, žáci starší dvanácti let neplatili nic. Školné na jednoho žáka činilo zpravidla u „slabikantů“ 1 krejcar, u čtenářů 1 a půl krejcaru, u těch, kteří už psali, 2 krejcare, a ti, kteří se učili počítat, platili 2 a půl krejcaru. Pokud šlo o šlechtu, v tomto případě o Lobkovice, kteří byli majiteli mimo jiné i želečského panství, na školy nepřispívala ničím.

Jméno tehdejšího učitele ve fasí uvedeno není. Ale často, jako v jiných vesnických školách, jím byl vysloužilý voják, který se po mnohaleté vojenské službě, kde se naučil číst, psát a počítat, na učitele vyškolil pouze v tříměsíčním kurzu.

Plat radimovického učitele činil ročně 65 zlatých a 33 krejcarů, jiné nároky neměl. Ze 133 učitelů rozsáhlého tábořského kraje tak patřil mezi pět nejhůře placených učitelů.

Z fase se též dovídáme, že výnosem z 20. 8. 1803 byla škola v Radimovicích zrušena. Do které školy radimovické děti potom docházely, nevím. Myslím si, že do Slap, kam pravděpodobně toho roku byla škola z Radimovic přeložena.

Napoleonské války

Se začátkem devatenáctého století začíná i pro náš kraj doba válečného neklidu. Také vesnicemi našeho okresu táhnou vojenské houfy Napoleonovy, kterých bylo „všude okolo Tábora spousta“. Příchod vojska postavení poddaného lidu jen ještě více ztížil. Život poddaných byl tehdy na počátku devatenáctého století (a ještě dlouho potom) beztak už velmi těžký, což vidíme i z údajů o poddanských povinnostech na želečském panství, jež uvádělo vrchnostenské nařízení z roku 1828:

„...poddaný sedlák každoročně 4 zlaté 40 krejcarů musí do důchodu platiti a na vrchnostenský špejchar urbaniálního ovsu každoročně 6 měr jeden mázlík odváděti. Potažité roboty ročně 156 dní se dvěma kusy dobytka a od svatého Jana až do svatého Václava týhodně dva pospolu 26 dní pěší roboty dle robotního patentu s dostatečným dobyttem, osobně a náhradím ve vykázaným místě pořádně vykonávati povinnen byl.“

Růst počtu obyvatel a domů

Dvacátá až padesátá léta devatenáctého století byla pro Želečské Radimovice obdobím jejich nebývalého růstu. Podstatně se zvětšil počet domů i obyvatel. V té době došlo i k několika změnám jmen hospodářů na radimovických selských gruntech a chalupách, ale původní jména gruntů žila mezi lidmi dál. Některé z těchto a dalších změn uvádím dále:

U Kubků (č. 7) hospodaří v roce 1807 Václav Kůrka, posléze Josef Kůrka a Vojtěch Černý...

U Makočů (č. 14) je hospodářem v roce 1807 Matěj Makoč, ale již v roce 1817 Voborský a posléze Mládek pocházející z čísla 5 (od Hojavů).

Na Zemanově gruntu (č. 10) po Pavlovi Zemanovi je v roce 1807 uváděn v písemných záznamech Jakub Zeman, pak Jan Zeman; v roce 1849 přichází Vojtěch Říha, který se oženil s Marií Zemanovou.

U Pánků (č. 9) vidíme ještě roku 1807 Víta Pánka. Ale již záznamy z roku 1817 tu jmenují majitele nového – Punčocháře.

- U Hojavů (č. 5) hospodaří v roce 1807 Jakub Mládek,
v roce 1837 Josef a Barbora Mládkovi a
teprve posléze Vošta.
- Na gruntu Duškově (č. 2) v roce 1807 nalézáme Jakuba
Lenkera.
- Na chalupě číslo 6 (u Chalupníků) je v roce 1807 Ondřej
Jahoda a Jahodové tu zůstávají až do
nedávné doby.
- Na chalupě č. 3 (u Kuklů), která v roce 1807 stále ještě
patří Kuklově rodině, hospodaří Václav
Novák, který se pak v roce 1843 stává
jejím majitelem.
- Na chalupě číslo 13 je již ve druhém desetiletí
devatenáctého století hospodářem Šedivý.

V roce 1822 vzniká dům číslo 15, jehož majitelem je Matěj Janoušek. Výstavba od té doby pokračuje především severně od Radimovic, v místech, kde se říká na Oulehlech nebo Oulehlích. Obec roste takovým tempem, že v roce 1843 je v Radimovicích již 39 domů s 281 obyvateli. Tento rychle rostoucí počet domů a obyvatel je bezpochyby výsledkem zrušení nevolnictví císařem Josefem II. v roce 1781. Lidé již nebyli povinně vázáni k jednomu určitému panství, mohli se stěhovat a hledat zaměstnání i jinde. Především jako dělníci, řemeslníci, nádeníci. Tak tomu bylo i v Radimovicích, kde se usazovali lidé, kteří pak nacházeli práci ve městě, především v Táboře.

Změny po r. 1848

Po bouřlivých událostech, k nimž v roce 1848 došlo téměř v celé Evropě a kterými byla zachváčena i naše země, bylo v rakouském císařství dosaženo zrušení staletí trvajících nenáviděných roboty a poddanství. V té souvislosti v roce 1850 bylo též zrušeno želečské panství jako správní jednotka a Radimovice se spojují s nedalekými Větrovy, které se staly radimovickou osadou. Avšak již v roce 1869 jsou Želečské Radimovice spolu s Větrovy osadami politické obce Libějice. (K Libějicím patřily tehdy také Slapy). Spojení s Libějicemi trvalo však celkem dost krátce – jen do roku 1878, kdy se Želečské Radimovice osamostatnily a staly se znovu samostatnou politickou obcí s osadou Větrovy. Spojení Radimovic a Větrov pokračovalo až do roku 1960, kdy se Větrovy spojily s obcí Horky.

Ale vraťme se znovu k želečskému panství do období kolem počátku devatenáctého století. V té době měl želečský velkostatek společnou správu s dalším lobkovickým velkostatkem – v Jistebnici. Zemědělská výroba želečského panství se soustřeďovala ve třinácti dvorech: Červený, Dražičky, Kravín, Malšice (Karolín), Oustrašice, Planá (Strkov), Kostký (na Kozkém potoce), Košický, Podolí, Radimovický, Slapský, Turovecký a Želečský. Většina z nich byla od konce 18. století pronajímána. V roce 1848 činila rozloha celého panství 3.323 hektarů.

Harrachové 1879

Pod lobkovickou správou zůstalo želečské panství až do roku 1879, kdy přešlo na Jana Harracha, zasnoubeného s Marií Lobkovicovou, která panství dostala věnem, avšak jako čtyřiatvacetiletá zemřela. Syn Jana Harracha Otto značnou část želečského panství rozprodal. Mezi lidmi se však říkalo, že je prohrál v kartách. Tak v roce 1907 část někdejšího želečského panství (Želeč a část Plané) získal František Mašek, dvory Dražičky, Karolín, Červený a Radimovice František Vodňanský. Zbytek panství pak trval dál jako harrachovský velkostatek Planá – Strkov.

Močítka

Růst počtu domů v Želečských Radimovicích se ve druhé polovině devatenáctého století zpomalil. Tak například dům, kterému bylo přiděleno číslo 44, byl postaven až v roce 1886. To znamená, že za dobu celých třiačtyřiceti roků (od roku 1843 do roku 1886) přibýlo v Radimovicích pouze pět stavení.

Ale když už jsme u roku 1886 a u domu číslo 44, povězme si o něm něco víc. Tento dům si za vesnicí postavili radimovičtí manželé Josef a Barbora Mládkovi (pradědeček a prababička mé manželky rozené Mládkové – poznámka Jar. Hojdara). Cihly na něj vyráběl Josef Mládek sám z místní hlíny a vypaloval je v peci vlastnoručně zbudované v nedalekých „Struhách“ pod ovčínem. Místo, kde pec stála, bylo znatelné ještě po dlouhých desetiletích.

Avšak u čísla 44 spolu ještě chvíli zůstaneme. Je totiž spojeno se jménem, které mezi lidmi přetrvává dosud. Obyvatelé tohoto domu jsou „z Močítka“, „Močítecký“, dům nese jméno „Močítka“ nebo „Na Močítku“. Pro mladší současníky je asi obtížné vznik tohoto jména si správně vysvětlit. Ale pro znalce obecné historie a historie Radimovic zvlášť je vysvětlení celkem snadné. V místech,

kde v roce 1886 manželé Mládkovi postavili svůj dům, rozprostíraly se obecní louky, na kterých místní lidé „močili“ (rosili) len, který sami vypěstovali, aby z něho pak tkali lněné látky. Vodu, kterou potřebovali k „močení“ lnu, brali z blízkého rybníčku, který tu vybudovali. Rybníček tu byl ještě nedávno. Zanikl teprve v šedesátých letech 20. století při meliorování polí, které v té době provádělo jednotné zemědělské družstvo.

Mučírna

Jsme-li u Močítka a tím u místních jmen, vysvětleme si při té příležitosti ještě další tři z nich. Za prvé si povězme, jak vzniklo jméno nedaleké samoty Mučírna, která však katastrálně k Radimovicím nepatří. Podle obsahu jména by se mohlo zdát, že jde o dům plný hrůzy, utrpení, kde byli lidé v minulosti kýmisi mučení. Leč není tomu tak. Původ jména Mučírna tkví ve stejné činnosti, která dala jméno i radimovickému Močítku. I zde kolem Mučírny lidé na okolních lukách močili len a potřebnou vodu brali ze zdejšího rybníka. A tak během roků ze samoty Močírna lidská fantazie vytvořila Mučírnu.

Oulehle

Historie a současnosti Radimovic se dotýká i další název, který je třeba si vysvětlit: „Oulehle“. V tomto případě se jedná o část Radimovic, která byla postavena již v devatenáctém století. Vznikla stranou vesnice ve směru severozápadním od její nejstarší části, na půdě původně neobdělávané – na lázu, na úlehli. Důkazem pro to, že radimovické domy „Na Oulehlech“ stály odděleny od vesnice, je skutečnost, že na některých mapách byly „Úlehle“ ještě ve třicátých letech dvacátého století zakresleny a uvedeny jako samostatná osada.

Pracov

Další název, jenž zasluhuje vysvětlení, je Pracov (lidé říkají také Spracov), jméno rekreačního střediska Ministerstva spravedlnosti České republiky, které se bělá na konci velkého lánu polí a na pozadí lesa vzdáleného asi jeden kilometr východně od Radimovic (pod kopcem ve směru na Sezimovo Ústí). Rekreační středisko Pracov bylo postaveno na místě dvora, který nesl stejné jméno. Vysvětleme si však, jak uvedené jméno vzniklo. Někteří lidé se domnívají, že jeho původ tkví ve skutečnosti, že na dvoře Pracov museli lidé těžce pracovat. To skutečně museli, ale název dvora od namáhavé a těžké práce odvozen není. Kde tedy hledat jeho původ? Historicky

je dokázáno, že se dvůr původně jmenoval po svém někdejší majiteli (nebo zakladateli) Pravcovi „dvůr Pravcovský“, a teprve později Pracov. Určit dobu vzniku Pravcovského dvora však se mi nepodařilo. Víme ale, že po roce 1587 ho koupila tábořská obec, které pak patřil až do 19. století. Jak již jsme si řekli, v době třicetileté války byl Pracov roku 1619 od vojáků „zedrán“, a dodejme, že ještě toho léta byl znovu opraven. Další zprávy říkají, že roku 1641 bylo u Pracova sklizeno 427 mandelů žita, ale brzy nato byl vojáky znovu vypálen a „zkažen“, zůstal „pustý“ a obci tábořské proto nepřinášel žádný užitek. Teprve až prý v roce 1713 byl „jistým dílem vyzdvižen“ a v dalších letech o něm čteme, že je v dobrém stavu, chová se na něm 17 kusů hovězího dobytka, 26 kusů drůbeže ... Obec tábořská pak Pracov pronajímala různým nájemcům a konečně 31. října 1828 ho prodala Janu Arnoldovi, c. k. poručíku za 1.508 zlatých. Ten jej po osmi letech prodal J. Krombergerovi, od kterého ho koupil roku 1841 Prokop Hurtig. Koncem 19. století byl majitelem Pracova Tesař a naposled tu hospodařil A. Veselý. V sedmdesátých letech dvacátého století byl dvůr zbourán a na jeho místě vyrostlo již uvedené moderní rekreační středisko, jež nese i nadále jméno dvora. Středisko bylo otevřeno v roce 1973.

Pracov v roce 1964

Požáry - hasiči

Od místních názvů, které jsem se pokusil v několika případech vysvětlit, vraťme se do Radimovic posledních desetiletí devatenáctého století. Znovu si připomeňme neštěstí a trápení, které po staletí tak často přinášel oheň. Hořelo tu mnohokrát, například v roce 1871, 1877, 1884 ... Proto také i zde zakoupila obec stříkačku, která se používala k hašení ohně. Často však s nevalným výsledkem. Až do roku 1893 byla totiž v obci pouze stříkačka malá, přenosná, která se při požáru musela teprve nakládat na vůz, což bylo příliš zdoluhavé a namáhavé. Tato skutečnost proto zavedla podnět k založení sboru dobrovolných hasičů a zakoupení stříkačky nové. Tak se potom - v roce 1893 - skutečně stalo. Hasičský sbor měl v té době 23 činných členů, za 700 zlatých byla zakoupena stříkačka pojízdná, která byla zatím umístěna u zdejších hospodářů. Po třech letech - v roce 1896 - pro ni obec vystavěla hasičskou zbrojnici.

Kaple 1890

Tato doba je i obdobím realizace dalších staveb v obci. Mezi ně patří také výstavba kaple na radimovické návsi. Již dlouhou dobu se totiž čekalo, že dojde k sesutí staré zvonice pokryté šindelem, která stála na čtyřech sloupech před podružskou chalupou Hojavových (chalupa č. 4). Od kdy tahle stará zvonice na radimovické návsi stála, nevím. Ale je pravděpodobné, že nebyla první, kterou tu Radimovičtí postavili. Pro vesnické lidi byly totiž zvoničky nepostradatelnou

součástí jejich každodenního života. Hlas nevelkého zvonu ráno vítal nový den, ohlašoval poledne a večer vesnici znělo klekání. Zvonění – umíráček – oznamovalo smrt radimovických občanů a mrtvé vyprovázelo od domu smutku na poslední cestě ke hřbitovu. Ale zvonilo se i proti mrakům, které hrozily krupobitím. Lidé věřili, že zvonění kroupy zahání. Věřili i jiným pověrám jako například uhranutí, které přinášelo nemoci lidem i zvířatům, a naopak byli přesvědčeni, že některé starší ženy uměly nemoci a bolest zaříkávat. Pověr, jež provázely lidi po celý život, bylo velmi mnoho.

Ale pojďme zpět ke staré zvonici, která, jak již jsem řekl, hrozila v posledních desetiletích 19. století zřícením. Proto byl přijat návrh postavit na návsi kapličku novou, zděnou. Byla postavena obyvateli obce v roce 1890 značným nákladem 2.128 zlatých, což v té době byla pro tak malou obec velmi vysoká částka.

Želečská cesta a „elinka“

Roku 1888 byla dokončena silnice vedoucí z Tábora do Želče. Tím se Radimovice dočkaly lepšího spojení nejen s Tábořem, ale i s několika sousedními vesnicemi. Avšak stará cesta vedoucí ze vsi k nové silnici byla velmi špatná. Obec se proto rozhodla vybudovat z Radimovic k „želečské“ silnici cestu novou. S její výstavbou se začalo sice již v roce 1905, ale pro nepochopení některých sedláků, kteří odmítali na ni vozit kámen zdarma, jak se usneslo obecní zastupitelstvo, protáhla se její stavba na dlouhých pět let – do roku 1910.

Ke spojení Radimovic s Tábořem, Malšicemi a jinými vzdálenějšími místy rozhodným způsobem přispělo zahájení provozu na Křižíkově elektrické dráze, která roku 1903 spojila Tábor s Bechyní. „Elinka“, jak tady lidé elektrickou dráhu nazývají, svou roli při zrychlení cesty pak skutečně sehrála, ale lidé i nadále chodili z Radimovic do Tábora většinou pěšky. Peněz jim totiž na cestování příliš nezbývalo.

Světová válka 1914 - 1918

Válka v letech 1914 – 1918, kterou posléze lidé nazvali válkou světovou, zasáhla krutým způsobem i do života obyvatel Radimovic. Již při mobilizaci v roce 1914 muselo do rakouské armády nastoupit dvacet osm místních mužů. Zemědělské práce, které dříve konali muži, museli nyní zastat pouze ženy, staří lidé a děti. Následky toho se dostavily. Nedostatečně obdělávaná půda se brzy zaplevelila, sklizeň obilí a ostatních zemědělských výrobků klesla. Mezi lidem vznikla

bída. Na potravinové lístky zavedené úřady se často nic nedostalo. Ale nejkrutější zprávy, které do Radimovic přicházely, hovořily o mužích padlých na různých frontách války. Z Radimovic jich bylo devět: Filip Barvínek, Josef Černý, František Cícha, Vojtěch Cícha, Josef Maruna, Antonín Maruna, František Šafář, Josef Kratochvíl a Jindřich Trávníček. Následkem zranění a válečných útrap doma zemřeli František Kos a Jan Švadlena.

Čtyři z radimovických mužů vstoupili do československých legií, které se vytvořily k boji proti Rakousku-Uhersku a za vznik samostatného československého státu. Byli to: Václav Páša, František Páša, Jan Přívozník a Václav Zeman.

Vývoj po 1. světové válce

Válečné útrapy vedly k zrevolucionizování prostého lidu. Radimovice patřily po světové válce k několika málo vesnicím Táborska, kde revoluční myšlenky dělnického hnutí získaly většinu místního obyvatelstva. Důkazem toho byly mimo jiné i výsledky voleb, které se v těch letech konaly. Lidé si od nové republiky, kterou v roce 1918 přijali s nadšením, slibovali získání i sociální spravedlnosti. Radimovičtí své touhy po dosažení společenské rovnosti vyjádřili již v prvních volbách do obecního zastupitelstva konaných 15. června 1919. Všechna místa v obecním zastupitelstvu tehdy získali sociální demokraté, protože ostatní strany nepodaly právoplatnou kandidátku. Skutečné rozvrstvení politického smýšlení radimovických a větrovských obyvatel ukázaly volby do Národního shromáždění konané v roce 1920. Zúčastnilo se jich 247 voličů, kteří odevzdali své hlasy takto: *sociální demokraté 143, Agrární strana 56, Čiperova strana 29, Lidová strana 21, dalších pár hlasů obdrželo několik drobných stran.*

Politický postoj Radimovických se projevil i při volbách v roce 1925. K volbám přišlo 256 voličů a ti své hlasy rozdělili následovně: *Strana agrární a konzervativní 1 hlas, Strana sociálně demokratická 20 hlasů, Strana živnostensko-obchodnická 5 hlasů, Komunistická strana Československa 108 hlasů, národní socialisté 4 hlasy, Strana republikánská 84 hlasy, Strana lidová 34 hlasy.*

Podobné výsledky přinesly i volby v letech 1928 a 1935.

Doba po první světové válce, jakož i celé období mezi válkami, byly poznamenány i snahou o povznesení kulturního a společenského života v obci. Značně se o to zasloužily, stejně jako v minulých letech, sbor dobrovolných hasičů a divadelní spolek. Ihned po vzniku

republiky bylo v Radimovicích místními ochotníky sehráno několik divadelních představení, ale jejich činnost byla ztěžována faktem, že neměli své kulisy a jeviště. Proto obecní zastupitelstvo v roce 1920 se rozhodlo na zakoupení kulisy přispět a umožnilo tak vznik ochotnického kroužku Tyl.

Ochotnický kroužek Tyl

Dobrovolní hasiči z roku 1929

Radimovice u Želče

Jak jsem již uvedl, součástí obce Radimovice byla od roku 1878 osada Větrovy. Spojení Větrov s Radimovicemi pokračovalo i po první světové válce a vzniku samostatné Československé republiky. Ale nyní jméno naší vesnice zaznamenalo změnu. Želečské Radimovice se přejmenovaly na Radimovice u Želče. Tím byla vyjádřena skutečnost, že jakákoli podřízenost Radimovic Želči již sedmdesát roků neexistuje.

Elektrifikace

V této době po první světové válce bylo v Radimovicích 52 domů, na Větrovech 40. V roce 1921 měly obě obce dohromady 515 obyvatel. Mezi Větrovskými a Radimovickými docházelo často ke sporům. Ty se projevovaly i při rozhodování obecního zastupitelstva a při realizaci některých akcí, jako například při jednání o elektrifikaci obce v roce 1925. Větrovští ji odmítli, Radimovičtí se rozhodli elektřinu zavést. Ale i tady byli někteří proti elektrifikaci a museli pro ni být teprve získáváni. Věc se podařila a již v červnu 1926 se k radimovickým domům začaly stavět první přípojky. Nadšení vypuklo 4. září 1926, kdy bylo v Radimovicích rozsvíceno první elektrické světlo. Celkový náklad na elektrifikaci Radimovic činil 243.349 korun. A to tehdy nebyl žádný malý peníz! Část zaplatili obyvatelé, část obec, část dluhu postupně uhradil stát. Brzy po Radimovicích výhody elektřiny poznali i Větrovští. Po první světové válce se většina obyvatel Radimovic u Želče živila zemědělstvím, značná část pracovala v Táboře jako dělníci – řemeslníci: zedníci, tesaři, truhláři a kovodělníci. V obci bylo i několik následujících živností: dva hostince (Filipa Barvínka a Cirila Machoně), trafika Josefy Dvořákové, kovářství Františka Kosa, krám Josefa Mládka, ševcovství Františka Lenger. Radimovické děti přiváděla na svět porodní bába Marie Barvínková.

Zemědělská reforma z r. 1927

Zemědělci a ostatní obyvatelé Radimovic a Větrov na počátku dvacátých let dvacátého století vlastnili 386 hektarů půdy, 107 hektarů patřilo obci, radimovický velkostatek Františka Vodňanského z Dražiček měl 156 hektarů. Naši občané, stejně jako zemědělci ostatních vesnic Československa, toužili po získání další půdy a žádali rozparcelování zdejšího velkostatku. Jejich přání částečně vyhověla celostátně vyhlášená pozemková reforma. Na jejím základě byl v březnu 1927 radimovický statek Vodňanského rozparcelován, ale rolníci získali pouze 66 hektarů (z toho Větrovští 6 ha, Slapští

10 ha, Libějčtí 6 ha, Lomští 14 ha, Radimovičtí 30 ha). Za jeden hektar zemědělské půdy museli noví majitelé zaplatit na tehdejší dobu velmi vysokou částku – průměrně 5.400 korun. Zbývajících 90 hektarů bylo prodáno Janu Molíkovi z Hodětína u Bechyně, který od Františka Vodňanského koupil i veškeré hospodářské budovy jakož i vybavení statku.

Radimovická náves - zima 1940

Německá okupace 1939 - 1945

Okupaci Československa německými nacisty a jejich vojsky v roce 1939 přijali radimovičtí občané stejně jako lidé celé naší země: se smutkem a se skrývaným nepřátelstvím k okupantům. Život obyvatel obce byl v té době nelehký. Z příkazu okupačních úřadů museli i místní zemědělci plnit povinné dodávky obilí, brambor a dalších výrobků zemědělské rostlinné i živočišné výroby, které jim byly předepisovány ve značné výši. Několik mladých lidí z Radimovic bylo povoláno německými úřady na práci do Německa, kde byli vystaveni nebezpečí leteckých náletů, útlaču fašistického režimu a nedostatku jídla. Avšak teror nacistů zakusili i lidé žijící doma. Radimovičtí však měli jedno velké štěstí, které měla jen málokterá obec naší země – nikdo tu nebyl v době německé nacistické nadvlády ani uvězněn, ani nepřišel o život. Zasluhu na tom měla jednota radimovických obyvatel a též uvědomělé jednání tehdejšího starosty obce Josefa Jahody (číslo 6 - „Chalupník“).

Snímání zvonů z radimovické kaple
- 23. 3. 1942 - pro potřeby nacistického
válečného průmyslu. (Rozlité na výzbroj)

Osvobození a vývoj po 2. svět. válce

Osvobození naší země v květnu 1945 obyvatelé naší obce přivítali s radostí. Navíc věřili, že konec války neznamená jen ukončení německé fašistické okupace, ale že přinese i zlepšení sociálního postavení lidí.

První poválečné volby do parlamentu Československé republiky skončily v Radimovicích a na Větrových následujícími výsledky: Komunistická strana Československa 230 hlasů, Čs. strana lidová 51 hlasů, Čs. strana sociálně demokratická 13 hlasů, Čs. strana národně socialistická 49 hlasů.

Touhu po ulehčení života a práce Radimovičtí projeví i ve snaze o zmechanizování zemědělské výroby. V roce 1947 bylo v obci založeno zemědělské strojní družstvo, které pro potřeby svých členů zakoupilo jeden traktor značky Škoda s potřebným nářadím.

Radimovická návěs o pouti na přelomu dvacátých a třicátých let dvacátého století

V srpnu 1949 bylo v obci založeno jednotné zemědělské družstvo, ke společnému hospodaření se spojilo 26 zakládajících členů – vesměs drobných zemědělců. Do radimovického zemědělského družstva byl převzat vyvlastněný Molíkův statek, který se pak stal střediskem nejen družstevního společného hospodaření, ale v jeho obytných částech byla zřízena kulturní jizba, do níž se přenesl společenský život obce, který byl v té době velmi bohatý.

V témže roce byl v Radimovicích otevřen společný útulek pro děti. V dalších letech došlo v životě obce k mnoha změnám a Radimovice byly ostatním obcím táborského okresu dávány za příklad. K tomu, abychom poznali běh událostí, stačí zaznamenat pouze několik suchých údajů a vyjmenovat změny, ke kterým v Radimovicích došlo v následujících letech.

V roce 1950 byl zbourán dřevěný špýchar starý půl čtvrtého století a na jeho místě Radimovičtí postavili družstevní prádelnu, úřadovnu místního národního výboru a kancelář jednotného zemědělského družstva. 18. dubna toho roku zahájil vysílání místní rozhlas, 1. května byla slavnostně otevřena prodejna Jednota. V srpnu byla provedena hospodářsko-technická úprava pozemků, čímž došlo i proti vůli některých zemědělců ke scelení dosud rozdrobených polí jednotlivých rolníků ve velké lány. Již na počátku roku 1950 se zemědělské družstvo rozrostlo o sedm nově přistouplých rolníků. V příštích letech se členy družstva stali všichni místní zemědělci. Vstup do družstva byl u některých z nich provázen značným nátlakem a smutkem nad ztrátou samostatného hospodaření, s nímž byly rodiny svázány po celá dlouhá staletí.

V roce 1951 byla v Radimovicích otevřena pobočka Strojní traktorové stanice, která pak sehrála důležitou úlohu při mechanizaci zdejšího zemědělství.

V roce 1955 obec adaptovala místní chudobinec v novou prodejnu Jednoty.

Prodejna Jednoty

V roce 1957 zahájili občané výstavbu sokolovny. Stavba vyrostla na místě bývalého hostince Na Ovčíně. Byla dokončena a slavnostně uvedena do provozu po třech letech – v roce 1960.

Sokolovna

Roku 1960 došlo ke sloučení jednotných zemědělských družstev v Lomu, v Radimovicích, Slapech a Libějicích. Sídlem sloučeného družstva se staly Slapy. Zároveň se sloučily i jmenované čtyři vesnice (v roce 1970 měly i s osadou Hnojná Lhotka celkem 867 obyvatel). V roce 1981 do sdružení těchto obcí přistupují Dražičky. Jejich společný místní národní výbor sídlil v Radimovicích u Želče. V té době se od Radimovic odloučily Větrovy a staly se osadou Horek.

V následujícím roce – 1961 – realizovaly Radimovice významnou akci – byla vybetonovaná hráz rybníka a vyasfaltovány obecní cesty. Hluboké bláto radimovické návsi k velké radosti všech obyvatel zmizelo v nenávratnu.

Roku 1962 vytýčil místní národní výbor novou cestu od Radimovic k Pracovu s cílem v budoucnu vybudovat pod Pracovem most přes řeku Lužnici a tím dosáhnout zkrácení cesty mezi Radimovicemi a Sezimovým Ústím. Tento záměr se ale neuskutečnil. Kolem cesty však v příštích letech vznikla pěkná chatová oblast a již jmenované rekreační středisko Pracov.

Roku 1965 byl adaptován dům číslo 40, stojící na radimovické návsi, na hasičskou zbrojnici a kanceláře místního úřadu.

V dalších letech obec vybudovala kanalizaci a ulice se rozzářily výbojkovým osvětlením.

V roce 1969 obdrželo jednotné zemědělské družstvo vysoké státní vyznamenání Řád práce, který zástupci družstva převzali na Pražském hradě.

V Radimovicích, které měly v roce 1970 256 obyvatel a stálo v nich 63 domů, zahájili občané v roce 1972 výstavbu koupaliště. Nákladem 350.000 korun a hlavně zásluhou dobrovolné práce místních lidí tak vznikla a v roce 1974 byla dána do provozu stavba, již v letních měsících využívají obyvatelé i okolních obcí.

V září 1973 Ministerstvo spravedlnosti otevřelo rekreační středisko Pracov.

Radimovické koupaliště dříve a nyní

Chatová osada Pracov

Rekreační středisko Pracov

Za svoji významnou práci obdržely v roce 1975 Radimovice u Želče uznání I. stupně v celostátní soutěži o zvelebování obcí. Toho roku byla v Radimovicích zahájena výstavba mateřské školy, na níž místní obyvatelé odpracovali 31.500 brigádnických hodin a vynaložené náklady činily jeden milión osm set tisíc korun. K otevření mateřské školy došlo roku 1978. Stejněho roku zemědělské družstvo otevřelo pro své členy společnou vyvařovnu.

V roce 1986 byl na pokraji Radimovic dán do provozu 42 metrů vysoký televizní převaděč pro druhý program Československé televize, který byl po jedenácti letech nahrazen převaděčem novým, vysokým 82,3 metru. Převaděč je široko daleko viditelnou dominantou naší obce.

Budova MŠ

Hřiště MŠ

Změny po r. 1989 a zaměstnání občanů

Po změně politických poměrů v naší republice v roce 1989 došlo ke změnám i v Radimovicích. Zvláště se dotkly místního zemědělství. I když převážná část zemědělské půdy zůstala v obhospodařování Zemědělského družstva ve Slapech, (V roce 2007 se družstvo přeměnilo na Zemědělskou společnost Slapy, a.s.), někteří zemědělci z družstva vystoupili. Na části půdy v Radimovicích začal opět hospodařit Molíkův statek, jimž byla dříve vyvlastněná půda spolu s hospodářskými a obytnými budovami vrácena. V obci je též několik drobných zemědělců. Prací v zemědělství se živí celkem kolem deseti občanů. Takže velká většina obyvatel pracuje v jiných zaměstnáních, z nich osm založilo různé živnosti (potravinářství, pohostinství, elektrikářské a stavební práce).

Volby

Prvních parlamentních voleb v roce 1990, ve kterých po více než čtyřiceti letech opět kandidovalo několik politických stran, se zúčastnilo 217 občanů, kteří hlasovali takto: Občanské fórum 118, komunisté 59, zemědělci 20, sociální demokraté 11, Strana zelených 5, Lidová strana 4.

Ve volbách v roce 1998, kdy již byly nové politické poměry stabilizovány, hlasy si strany rozdělily následovně: Občanská demokratická strana 48, Komunistická strana Čech a Moravy 44, Česká strana sociálně demokratická 41, Unie svobody 18, drobné strany 28.

Při posledních parlamentních volbách v roce 2006 291 voličů rozdalo hlasy takto: *Občanská demokratická strana 73 hlasů, Česká strana sociálně demokratická 66 hlasů, Komunistická strana Čech a Moravy 34 hlasů, Strana zelených 16 hlasů, KDU - ČSL 10 hlasů, SNK - Evropští demokraté 8 hlasů, Právý blok 1 hlas, Rovnost šancí 1 hlas.*

Jedinou organizovanou politickou stranou v Radimovicích je Komunistická strana Čech a Moravy.

Život v obci

V obci pracují tyto organizace: Sbor dobrovolných hasičů, Tělovýchovná jednota Sokol, Český zahrádkářský svaz, Myslivecké sdružení Hýlačka se členy z Radimovic, Větrov, Horek a Čelkovic. Jejich společenská, kulturní, sportovní a zájmová činnost je velmi bohatá. Aktivně se na ní podílí i vedení obce. Připomeňme si alespoň některé z jejich každoročních akcí: Vítání nových občánků do života, pořádání Dětského dne a dětských karnevalů, plesů, v předvečer 1. května prochází obcí lampiónový průvod spojený s pálením čarodějnic, hasiči za účasti sborů z jiných obcí pořádají různé soutěže, myslivci pro občany připravují poslední leč a výlov místního rybníku, obec každoročně organizuje kulturní odpoledne s důchodci a občany.

Místní knihovnu s veřejně přístupným internetem navštěvuje 30 - 40 čtenářů s 2.300 výpůjčkami ročně. Na společenském a kulturním dění obce se čile podílí i místní Mateřská škola, do níž v současnosti dochází 26 dětí.

Dobrovolní hasiči 1990

Hasičská soutěž 2007

Členové mysliveckého sdružení Hýlačka

Vítání občánků

Dětský den

Dětský karneval

Lampionový průvod obcí

Značně aktivně si vede Tělovýchovná jednota Sokol. Její činnost je zaměřena především na mládež školního věku, na pravidelná cvičení dětí a na různé akce a soutěže. Velmi populární je od roku 1985 každoročně v červnu pořádaný přespolní běh Radimovický koňák. K rekreační tělesné výchově slouží i místní koupaliště, značnému využití se těší tenisové kurty a ostatní hřiště sportovního areálu.

Významnou společenskou akcí je výstava květin od roku 1981 pořádaná pravidelně vždy na počátku srpna místní organizací Českého zahrádkářského svazu pod heslem „Za krásu životního prostředí“. Na výstavě se podílejí zahrádkáři i z jiných obcí, zahradnické firmy z Tábora, Soběslavi, tábořská botanická zahrada, kaktusáři a mnozí další. Součástí výstav květin bývají i umělecké práce z oboru keramiky, malování obrazů, vyšívání, paličkování, aranžování. Na výstavy květin přicházejí lidé z okolních i ze vzdálenějších vesnic, z Tábora a odjinud. Počet návštěvníků výstav dosahuje většinou přes dva tisíce.

Od roku 1995 se vždy po pěti letech koná sraz rodáků a přátel Radimovic, který se těší velké účasti a oblibě. V těch dnech se do Radimovic sjíždějí rodáci a jejich rodinní příslušníci i z těch nejvzdálenějších krajů naší země.

Stavění máje

Masopustní průvod MŠ

Děti MŠ při hře

Běh Radimovický koňák

Místní hřiště

Výstava květin

Setkání rodáků 2005

Odhalení pamětní desky

Budování a růst obce

Rychlým tempem pokračuje rozvoj a růst obce a její zvelebování, což dokazuje několik následujících údajů z posledního půldruhého desetiletí:

- Roky 1991 a 1994 – Oprava kaple.
- Rok 1993 – Vybudováno antukové hřiště, vyasfaltována část místních komunikací.
- Rok 1997 – Schválen územní plán pro výstavbu třiceti rodinných domů v zástavbě Radimovice – Sever a bylo započato s jejich stavbou.
- Rok 1998 – V zástavbě Radimovice – Sever proveden rozvod elektrické energie, postaveno veřejné elektrické osvětlení. Po celé obci byl zahájen rozvod kabelové telefonní sítě a odbahněno koupaliště.
- Rok 1999 – Provedena kanalizace v nové zástavbě, opraveny místní komunikace.
- Rok 2000 – Příprava stavby společného vodovodu Slapy – Radimovice.
- Rok 2002 – Vyasfaltováno tenisové hřiště a upraven celý sportovní areál.
- Roky 2003 a 2004 – Stavba a dokončení společného vodovodu Slapy – Radimovice v hodnotě 14,5 miliónu korun.
- Rok 2004 – Zřízen v obci bezdrátový rozhlas.
- Rok 2005 – Výstavba komunikace a chodníků v nové zástavbě.
- Rok 2006 – Příprava projektové dokumentace k ČOV a k územnímu plánu obce.
- Rok 2007 – Radimovicím byly uděleny znak a vlajka obce.

V současné době se plánuje modernizace dětského hřiště, rozbíhá se realizace územního plánu a pokračují další práce pro zkvalitnění života občanů. Radimovice se rozšiřují o další nové moderní rodinné domy, které rostou především v její nové části Radimovice – Sever.

Vše, o čem jsme si i v této poslední kapitole vyprávěli, svědčí o tom, že naše Radimovice u Želče jsou obcí s možnostmi bohatého a spokojeného života jejich obyvatel.

Nová zástavba - Radimovice - sever

Převzetí symbolů obce v Poslanecké sněmovně

Vývoj Radimovic u Želče:

Rok	Počet domů	Počet obyvatel
1433	8 – 10	50 – 70
1654	Kolem 12	
1677	Kolem 12	
1757	Kolem 12	
1821	14	
1843	39	281
1886	44	
1921	52	
1970	63	256
1980	82	280
1990	101	312
2000	108	325
2006	122	380

Starostové a předsedové obce

Obec RADIMOVICE U ŽELČE a osada VĚTROVY – od r. 1919
starostové, od r. 1945 předsedové místního národního výboru:

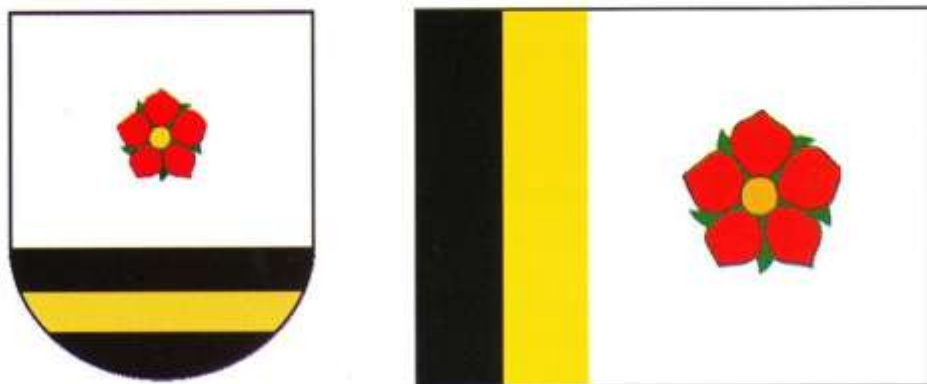
1919 – 1923	Antonín Lenger	Větrovy
1923 – 1928	Jan Kratochvíl	Radimovice č.p. 46
1928 – 1932	Jan Kratochvíl	Radimovice č.p. 46
1932 – 1938	Antonín Lenger	Větrovy
1938 – 1946	Josef Jahoda	Radimovice č.p. 6
1946 – 1948	Václav Hnojna	Radimovice č.p. 24
1948 – 1953	Vojtěch Šedivý	Větrovy
1953 – 1958	Josef Menšík	Radimovice č.p. 45
1958 – 1960	ing. Josef Menšík	Radimovice č.p. 45

Sloučené obce – RADIMOVICE, SLAPY, LOM, LIBĚJICE,
DRAŽICKY – předsedové MNV:

1960 – 1961	ing. Josef Menšík	Radimovice č.p. 45
1961 – 1981	Josef Hnojna	Radimovice č.p. 49
1981 – 1986	Karel Blažek	Radimovice č.p. 72
1986 – 1990	Miroslav Veselý	Radimovice č.p. 26

Obec RADIMOVICE U ŽELČE – starostové:

1990 – 1994	ing. František Boháč	Radimovice č.p. 101
1994 – 1997	Ladislav Křemen	Radimovice č.p. 65
1997 – 2006	Zdeněk Hnojna	Radimovice č.p. 24
2006 – dosud	Jana Hnojnová	Radimovice č.p. 49

ZNAK A VLAJKA RADIMOVIC U ŽELČE

Výklad použitých barev a znamení.

Již z počátečních stránek našeho vyprávění víme, že nejstarší písemná zmínka o Radimovicích pochází z 26.července 1307. Byla zaznamenána na hostině uzavřené mezi prvním známým držitelem naší obce – pražským biskupstvím – a držitelem následujícím – Rožmberky. Právě na této významné historické skutečnosti jsou založeny návrhy znaku a vlajky obce.

Do paty děleného znaku jsme proto vložili barvy pražského biskupství (zlaté břevno v černém poli), do stříbrného pole znaku jsme zvolili červenou rožmberskou růži se zlatým semeníkem a zelenými kališními lístky.

List vlajky tvoří tři svislé pruhy – černý, žlutý a bílý v poměru 1:1:4. Uprostřed bílého pruhu se nalézá výše zmíněná rožmberská růže. Poměr šířky k délce listu vlajky je 2 : 3.

Uvedené symboly obce Radimovice u Želče jí byly uděleny předsedou Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky dne 5. dubna 2007.

Autoři znaku a praporu:

PhDr. Jaroslav Hojdar a Mgr. Alois Sassmann

Vydal: Obecní úřad v Radimovicích u Želče roku 2007

Napsal: PhDr. Jaroslav Hojdar

Foto: archiv obce

Kresby: Jana Hnojnová ml.

Grafická úprava: Reklamní ateliér s.r.o.

Vytiskl: Reklamní ateliér s.r.o., Soběslav
tel.: 381 521 264, e-mail: tiskra@tiskra.cz

